עין משפט נר מצוה

כז א מיי׳ פ״י מהלכות מחלוקת הלכות ה׳ ה״ב.

כח ב מיי׳ פ״ג מהל׳ בכורים הלכה ד׳:

כט ג מיי׳ פי״ח מהל׳ תרומות הל׳ ב׳:

ל ד מיי׳ פ״י מהלכות מחלוקת הלכה ב׳ ה״ב.

ליכתוב בשרצים וליתו הנך כו׳. ונמה הלד חד מכולהו לא תמי לחמץ מכולהו לא תמי שלא היה להם שעת הכושר וחלב נמי לא תמי מכולהו שכן לא הותרו מכלתן לך קשה לתימי נבלה מכולהו ושמא לא הייתי אומר שלא לענין איסור אלילה אבל לענין טומאת נבלת עוף טהור לא ואע״ג דלפקיעה בלשון אכילה לא יאכל לטומאה כה: **היכא** דלאו איסור **הבא מאליו** מנלן. ופ״ת כהי מצטיע אלילה לחדש וצביעת איסור הבא מאליו ואי טבל הא יליף חולו חלול מתרומה בסוף אלו הן הנסקפין (סנהדרין דף פד.) ותרומה ילפינן מבכורים ושמעון ממעט לדניך למילף אמה אמה ואי בלאים הא לא כתיב בהו אלילה והקדש נמי לא כתיב ביה אלילה ועוד דאיכא למילף חטח חטח מתרומה ופ״ל דאלאים בעי למע״ג דלא כתיב בהו אלילה אבל אלילה היא למרה תורה אלא כשהאיסור בעין ולעיל דפריך אלא חלב אלילה כתיב ביה בלאו הכי ה״מ למיפרך אלא כיון דכתב בה בהדיא אלילה פריך מינה וה״ל שמואל היה אומר דגבי חלב שהמחהו אי לא הוה כתיב ביה אלילה הוה מחייבין כיון שהוא גוף החלב וכן החמץ אלא שמואל דאמר מלא משקה אבל אלילה כתיב בהו אלילה כמאן דכתיב בהו דמי שאין זה גוף הפרי ומה שפירש בקונטרס דכולהו קרי לאיסור הבא מאליו לבר מהקדש אי לפשר לומר כן אלא אלאים קאמר דפירמתי שאין זה איסור הבא מאליו שע״י מעשה של זריעה נאכלים הכלאים וגם העבירה היה בשעת זריעה ופ״ת וצביעת היכי אתי מכולהו למיפ כהו ולו ובצביעת עשה כלה לאיה מן השדה כו׳ וי״ל דילפינן מטומאת שרצים איסור אלילה בעלמא הוא ולא היה לו לפרש בהו אלא לענין טומאה:

הביא ענבים ודרכן כו׳. ע״ג דשמיה בכלל אלילה בענבים וזיתים לענין הבאת בכורים לא כתיבא אלילה לתטוי שמיה בכלל ז׳ פרי: **מה** לתרומה שבן חייב עליה מיתה וחומש. לרבי לאמר בסנהדרין (דף פג.) הזיד במעילה במיתה ע״כ לאו אהקדש בעי לעיל כדפי׳ בקונט׳ דהא בהקדש נמי אינה מיתה ומומש לרבי: **אלא** אי מתרומה וחד מהנך כו׳. פי׳ מנבלה ובכורים או תרומה או משרצים ובכורים או תרומה אבל לא כמו שפי׳ בקונטרס חמץ ובכורים או תרומה דמה להנך שכן ים בהן טומאת נבלת עוף טהור לא ותרומה או בכורים אבל לא חמץ מהמי טעמא: **דון** מינה ומינה. פי׳ בקונטרס דללאו דוקא ומיהו לפשר הוי דוקא משום דגן שהמחהו[ס] דתרומת דגן לתורייתא דרבי אלעזר מחייב מיעין מדרבנן ורבי יהושע פוטר בדגן שהמחהו דדון מינה ודוקא בתרומה תירוש ויצהר אין שאר מיעין לא ופפילו דגן ולהכי פטר נמי בשאר מיעין שאין להחמיר בהן יותר מדגן:

אף תרומה אפילו שאר מינין. ופשמ תלמר לכתי לימא דוקא שבעה מיעים שהבכורים נוהגים בהן ויין מפוחים מנלן וי״ל כיון דהוי מפילו במילי דרבנן הוי בכולהו:

והדר

ליכתוב רחמנא בשרצים וליתו [ע] הנך ולימרו מינייהו משום דאיכא למיפרך מה לשרצים שכן טומאתן במשהו והא דתניא [א] הטבל והחדש וההקדש והשביעית והכלאים כולן משקין היוצאין מהן כמותן מנלן וכי תימא ליגמר מהנך מה להנך שכן איסור הבא מאליו הוו תינח היכא דאיסור בא מאליו היכא דלאו איסור הבא מאליו מנלן גמרינן מבכורים ובכורים גופייהו מנלן [ב] דתני ר׳ יוסי [ג] פרי פרי אתה מביא [ב] ואי אתה מביא משקה הביא ענבים ודרכן מנין תלמוד לומר [ד] תביא איכא למיפרך מה לבכורים שכן טעונין קרייה והנחה אלא גמר מתרומה ותרומה גופה מנלן [ה] דאיתקש לבכורים [ו] דאמר מר [ז] ותרומת ידך אלו בכורים מה לתרומה שכן חייבין עליה מיתה וחומש אלא גמר מתרוייהו מתרומה ובכורים מה לתרומה ובכורים שכן חייבין עליהם מיתה וחומש אלא אתיא מתרומה וחד מהנך או מבכורים וחד מהנך והא דתנן [ח] דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סיתוניות ושאר [ט] מיני פירות של תרומה רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ור׳ יהושע [י] פוטר במאי פליגי [כ] בדון מינה ומינה ובדון מינה ואוקי באתרה קמיפלגי דר׳ אליעזר סבר דון מינה ומינה מה בכורים משקין היוצא מהן כמותן אף תרומה נמי משקין היוצא מהן כמותן ומינה מה בכורים אפי׳ שאר מינין אף תרומה נמי אפילו שאר מינין ורבי יהושע סבר דון מינה מה בכורים משקין היוצאין מהן כמותן ואוקי אף תרומה משקין היוצאין מהן כמותן ואוקי באתרה מה משקין דקדשים בתרומה תירוש ויצהר אין מידי אחרינא לא אף משקין היוצאין מהן כמותן תירוש ויצהר אין מידי אחרינא לא והא דתנן [ל] אין מביאין בכורים משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים מני רבי יהושע היא דאמר דון מינה ואוקי באתרה וגמר להו לבכורים מתרומה

מוסף רש״י

פרי אתה מביא. בכורים כתיב מרבים מחלוקת לחסורות (ערכין יא.). **הביא ענבים.** לעזרה, ודרכן מנין. שיפך תלמוד לומר תביא. אשר תביא מארצך, מכל מקום (שם). **ותרומת ידך אלו בכורים.** לכתיב כהו יד, ולקח הכהן הטעון מידך (פסחים לו:) לבעי הבאת מקום כדכתיב (לכרים כו) ושמת בטנא והלכת, והכא לחמעינן עשה והכא לחמעינן מחוכחת לאו לאוכלן בגבולין, דאילו בתרומה ממש קלבי הגבול כתיב ולא בעית סחוורניות. **וחומץ** שאין מחכשלים עולמית ועושים מהן חומץ (ברכות לח: ושם: ספוניות). **ר״א מחייב קרן וחומש.** לשומה ממנו בשוגג, ור׳ יהושע פוטר. דזיקה בעלמא הוא ואין שם תרומה על עליו ואין לך פרי הניתן למשקה אלא זיתים וענבים בלבד (שם). **דון מינה ומינה.** כל דבר שאתה למד מחביריו בגזירה שוה לו בהיקש הוי למד ממנו בכל דבריו (זבחים צא: וכעי״ז יבמות עח: ב״ק כה:) מאחר שעיקרו של דבר למדתי מחביריו אף לכל דבריה נלמוד ממנה (סנהדרין עה: וכעי״ז שבועות לא.). **דון מינה ואוקי באתרה.** דון עיקר הדבר ללמדו מחביריו, אבל לשאר דבריו שאתה מוצא בו חסרון אינו מפוכח כו ואתה יכול ללמוד מינה ובה, דבר מדבר, ואינך לריך ללמוד מחביריו, העמידהו במקומו ואל תשוויהו לחביריו (סנהדרין שם וכעי״ז זבחים צא:) כלומר לאחר שלמדתו משם והבאתו לכאן העמידהו כאן במותם שאר דבריה שהם מפורשים בו (שבועות לא.) למאי דלריכי גמריען למאי דלא לריכין מוקמינן בחתרא (יבמות עח:). **אין סופגין את הארבעים כו׳.** גבי משקין קאי במסכת תרומות וקאמר דאין כל מי פירות קריין משקין אלא אלו בלבד, אין סופגין את החבטים על שום מי פירות שלא יעלה, משום דכשולטו אלא כדרך שנאמר הוא, אלא אלו (פסחים כד:).

תורה אור השלם

1. וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: דברים כו ב
2. לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ:

דברים יב יז

גליון הש״ס

גמ׳ דאיתקש לבכורים. עי׳ מנחות דף טו ע״ב תוס׳ ד״ה למס:

הגהות הב״ח

(ע) רש״י ד״ה ור׳ יהושע כו׳ דון מינה ואוקי באתרה כפ״ל ותיבת מינה נמחק:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] רש״י ד״ה ור׳ יהושע סבר וכו׳ דאית לית דון מינה ומינה. מלא ומינה נמחק:

שיטה מקובצת

ס] פרי פרי אתה מביא. נ״ב עי׳ תוס׳ תמורה דף ד׳ ע״א: ע] ושאר מיני פירות. נ״ב נ״א מי פירות וכו׳: ף] ור׳ יהושע סבר אי נמי הואי דאורייתא: ץ] אכילה דתהוי שתיה בכלל אלא פרי כצ״ל: ק] משום דגן שהמחהו. נ״ב עי׳ תוס׳ בכורות דף נ״ד ע״א: